

זה הדבר

زوهدبرخ ZO HADEREKH

גליון 35, 7 בספטמבר 2011

הפגנת ענק של זעם חברתי

500 אלף מפגינים עשו היסטוריה – ישראל משנה במהירות את פניה.

בימים שלפני ההפגנה, פרשנים רבים בתקשורת מיהרו להספיד את תנועת המחאה החברתית. הם הצביעו על מספר המשתתפים בהפגנה בתל-אביב שבוע קודם להפגנת המיליון ("רק" 20,000 מפגינים), ועל העובדה שבוע לפני כן, נדחקה מחאת האוהלים הצידה, כאשר סדר היום התקשורתי התרכז בטיילים בדרום ושועבד שוב לעסוק בשאלות צבאיות-ביטחוניות.

הפרשנים האלה לא הבינו, כי המחאה החברתית, שראשיתה ב-14 ביולי, היא ביטוי עמוק להתבגרות התודעה הציבורית, שחלקים רחבים בה כבר למדו לא ליפול במלכודת התעמולה המלחמתית והלאומנית של הממשלה. המחאה המתמשכת מוכיחה בכל שבוע מחדש, שהקריאה לצדק חברתי נוגעת בעצב חשוף וכואב של החברה הישראלית.

החיות של המחאה הזאת יסודה במצוקות חברתיות אמיתיות, קשות, גם אם שונות. הבעיות שעמם מתמודד סטודנט הנמנה עם "שכבות הביניים", אינן זהות למצוקה הקשה של משפחה קשת-יום, השקועה עמוק מתחת לקו העוני; המחאה של הרופאים המתמחים (ר' עמוד אחרון) אינה זהה לדרישה להפסיק את הריסת הבתים של תושבים ערבים. החדש שהביאה עמה המחאה החברתית המתמשכת הוא החיבור הגובר בין התביעות והמאבקים מול ונגד המדיניות הקפיטליסטית הניאו-ליברלית מרחיבת הפערים, מול ונגד ההפרטה, מול ונגד אי-השוויון החברתי והלאומי, מול ונגד העיוותים הבסיסיים בתקציב המדינה.

ממה שהוכיחה המחאה החברתית עד כה, היא אינה מתכוונת לקפל דגליה, אלא לנופף בהם, וטוב שכך.

תמר גוז'נסקי

מה בגיליון?

בית הדין נגד המתמחים – ע' 6; מחאת אוהלים בישראל ובספרד – ע' 2; גילוי דעת משותף של שמאל ישראלי ופולסטיני – ע' 3; סיפורי מאבק מהפגנת הענק – ע' 4; ביקורת ספרים וביקורת באמצעות שירה – ע' 5.

הפגנות הענק למען צדק חברתי, שנערכו בתל-אביב וברחבי הארץ בשבת (3.9), בהשתתפות כ-500 אלף מפגינים, היו ההפגנות העממיות הגדולות ביותר והמלהיבות ביותר, שנערכו אי-פעם בישראל.

בשעה 20:00, שעה וחצי לפני מועד העצרת, מצאתי עצמי בזרם של מפגינים שהתקדם ברחוב ז'בוטינסקי בת"א בדרכו לכיכר המדינה. היו שם הורים צעירים וילדיהם, נשים בגיל העמידה, סטודנטים, בני נוער שכבר שאגו "העם דורש צדק חברתי" וחברי תנועות נוער שקיפצו עם כרזותיהם.

כיכר המדינה התמלאה במהירות, אלפים זרמו אליה מכל הרחובות המובילים אליה. רבים הביאו עמם שלטים מהבית, ואחרים הניפו שלטים של חד"ש וארגונים אחרים. פגשתי מכרים, וביניהם – מהמאהל בבת-ים, ממאבקים חברתיים בעבר.

ההפגנה ההמונית והלוחמת, שצעדה בת"א מכיכר הבימה לכיכר המדינה, הייתה צבועה בצבעי אדום: דגלים אדומים, שלטים אדומים של חד"ש, וגם שרוכים אדומים בחולצות הכחולות של הנוער העובד. משתתפי ההפגנה עוכבו בכניסה לכיכר עמוסת האדם, כמו אחרים שהמשיכו להגיע למקום.

העצרת עצמה עברה בסדר מופתי, למרות שלא נראו סדרנים, בהאזנה קשובה ובהשתתפות ערה של הקהל. דפני ליף, יוזמת המחאה, הדגישה: "הקיץ הזה פתחנו את העיניים והעיניים האלה לא ייסגרו עוד". הקהל קיבל את דפני ליף בקריאות עידוד, וזה כשלעצמו היה תשובה מוחצת לניסיון המקארתיסטי לסתום את פיה בטענה, שחתמה בזמנו על מכתב השמיניסטיים. כל הדוברים הדגישו, שהמחאה נמשכת, והיא לא תיפסק עד שיתמלאו התביעות החברתיות.

אל 300,000 המפגינים שמילאו את כיכר המדינה בתל-אביב, הצטרפו עוד יותר מ-200,000 מפגינים שהפגינו ב-17 מוקדים ברחבי הארץ, וביניהם: 60,000 מפגינים בירושלים, 45,000 מפגינים בחיפה, 12,000 מפגינים בעפולה, ועוד אלפים נוספים בנס ציונה, בקריית מוצקין, בנהריה, בקריית שמונה, בכרמיאל, בערד וביישובים אחרים. משמעותיות במיוחד היו ההפגנות ביישובי הפריפריה: 16,000 מפגינים בכפר יהושע, 10,000 מפגינים בראש פינה, 4,000 מפגינים באילת, 800 במצפה רמון - נתונים שנראו עד כה דמיוניים.

מחאת אוהלים - בין ספרד לישראל

מאת אדם אמוראי

בדרך כלל, כאשר מגיעים לעיר כלשהי בחו"ל, ומנסים להתחבר לפעילים פוליטיים מקומיים, קשה לעשות זאת בלי ליצור קשר מראש, או לפחות – לחפש היטב ברחבי העיר. כברצלונוה אולי היה צריך לחפש, אבל לא היה קשה למצוא. תוך שיטוט בכיכר קטלוניה, או באחת השכונות בשעות הערב, נחשפים מהר מאוד להתארגנויות ולמאבקים שונים, שלדברי הפעילים המקומיים, מתואמים ביניהם.

על פניו, נראה שהמאבק בספרד, שהיה בשיאו בחודשי האביב, נעלם מהזירה הציבורית. חופשת הקיץ והבחירות המקומיות הביאו לדעיכת המחאה ברחובות.

אבל משיחה עם פעילים, ואפילו עם סתם אנשים ברחוב, מסתבר שהתחושות הן אחרות לגמרי: הספרדים לא רק בטוחים שבמהלך חודשי הסתיו תחזור המחאה לרחובות, אלא שבימים אלו ממש, נרקמים הקשרים ונבנות הקואליציות שירחיבו את היקף המאבק, לכשיחזור.

בשהותי כברצלונוה, הזדמן לי לפגוש שתי קבוצות שמאל שונות ומעניינות. את הראשונה פגשתי חצי במקרה: באחד הערבים, עברתי בכיכר קטלוניה, ושם ראיתי מספר מעגלי דיון של פעילים. שוחחתי איתם קצת, והם סיפרו על המאבק בספרד עד כה, ועל תוכניותיהם לעתיד. הם גם ביקשו שאבוא למחרת, ואספר על מחאת האוהלים שלנו.

קבוצה שנייה עמה נפגשתי, היא של חברי המפלגה הקומוניסטית הקטלונית. הפגישה איתם לא הייתה מקרית, אלא תואמה מראש, והם גם ביקשו ממני להעביר בפסטיבל השכונתי שלהם, סדנא שתעסוק במאבק החברתי בישראל.

שני המפגשים היו מרתקים, גם עבור הפעילים הספרדים, וגם עבורי. השיחות שניהלנו עסקו לא רק במחאה בישראל ובספרד, וגם לא בהשוואות המרתקות ביניהן, אלא בדבר גדול בהרבה, אשר קורה ממש בימים אלו ברחבי העולם.

כולנו, פעילי השמאל מהארצות השונות, מגלים שהמחאות החברתיות שאנו מנהלים, בישראל, בספרד ובמדינות אחרות, אינן עומדות כל אחת במבודד מהאחרות. כולן קשורות זו בזו, ומהוות הרמת קול מקומית של שאגה כללית, בעד שוויון חברתי ונגד השיטה הקפיטליסטית.

כרגע, כל המחאות הללו הן מקומיות, הגם שדומות. הסיבה לכך שכולן פרצו באותה התקופה, ועוסקות בנושאים דומים, אינה מקרית. הגלובליזציה הקפיטליסטית, המייצרת עולם בצלמה ובדמותה, הפכה לא רק את ההון הבינלאומי, אלא גם את ההתנגדות לשלטון ההון.

המאבקים החברתיים, שאנו עדים להם ברחבי העולם, עוסקים בדמוקרטיה במובנה המהותי, ולא הפורמלי. הם נושאים כולם את הדרישה להפוך את הרוב הגדול של החברה למקבל ההחלטות, במקום קומץ בעלי-הון. מאבקים אלו מזהים את השיטה הקפיטליסטית עצמה, ולא פוליטיקאי זה או אחר, בתור הגורם היסודי לתחלואי החברה.

לאור זאת, השאלה המרכזית העומדת על הפרק, היא איך יוצרים מאבק חברתי עולמי? ב-15 באוקטובר יתקיים יום

מחאה עולמי, שנועד להמשיך ולהעצים את תנועות המחאה שהיינו עדים להן בארצות שונות בתקופה האחרונה.

את יום המחאה יזמו הפעילים מספרד, ואליהם הצטרפו תנועות בגרמניה, איטליה, צרפת, יוון, מצרים, וכן מפלגת השמאל האירופית.

הקשרים העולמיים – כבר ישנם. תאריך למחאה – כבר יש. כל מה שנותר הוא למלא את רחובות ירושלים, חיפה ותל-אביב באותו היום, בצד מחאות דומות בפריס, באתונה, בכרלין, ברומא, במדריד, בכרצלונוה ובקהיר.

אנטישמיות מהדלת האחורית

מאת יוסי סגול

הצהרת בלפור התנתה את הקמת הבית הלאומי היהודי בכך, שלא ייפגעו הערבים, תושביה המקוריים של הארץ, ובכך שלא תיפגע יהדות העולם. אין צורך לפרט את הנזק שנגרם לערבים. אבל יותר ויותר מתברר, שגם יהדות העולם אינה רווה נחת מתוצאותיה של אותה הצהרה ישנה.

לאחרונה ביקר בישראל שדרן הטלוויזיה והרדיו האמריקאי, גלן בק. הימין בישראל מחבק אותה בחום, שכן בק הוא תומך נלהב במדיניותם. המוזר הוא, שחלק נכבד מדעותיו של בק גובלות באנטישמיות. לא מעט רבנים בארצות הברית מבקרים בחריפות את התבטאויותיו ואף מחרימים אותו. אולם הדבר לא מנע מהממסד לסייע לו בעריכת עצרת מחאה סמוך לכותל המערבי.

אין זו הפעם הראשונה, שפוליטיקאים בכירים בישראל תומכים באופן עקיף באנטישמיות ובאנטישמיות: סגן השר איוב קרא נפגש באוסטריה עם נציגי "מפלגת החירות" הימנית-קיצונית (שבראשה עמד בעבר יורג היידר); ומפלגת "ישראל ביתנו" של אביגדור ליכרמן ביקשה להצטרף ל-"האיחוד האירופי של האומות" – קואליציה של מפלגות ניא-פאשיסטיות מרחבי אירופה.

עצובה גם העובדה שכיום, בישראל, שנאת האחר (המוסלמי) היא כה רבה, עד שהיא מאפשרת לעיתים בריתות עם שונאים מקצועיים ממדינות אחרות. בדרך כלל, אותם "שונאים מקצועיים" הם נוצרים קיצונים אשר שונאים את המוסלמים, יותר משהם שונאים את היהודים. אולם תמוהה העובדה, שיש הסבורים שזה בסיס לגיטימי לבניית שיחופי פעולה - הרי על קרקע של שנאה, תצמח רק שנאה נוספת.

ועניין נוסף: מדינת ישראל מוצגת בתעמולה הרשמית כמקום בו יהודים יכולים לחיות ללא אפליה. אולם נכון להיום, רק במדינת ישראל אין מאפשרים ליהודים להתחתן עם לא-יהודים; יהודים מחויבים להינשא בחתונה אורתודוקסית בלבד; ויהודיות המעדיפות להתפלל בדרך משלהן ברחבת הכותל, עלולות לסיים את הלילה במעצר.

אף על פי שהחלטות אלו מגובות בחוקי המדינה, ניתן לומר כי מדובר בסוג של אפליית יהודים. לכן, אין פלא, שאנטישמיות כמו גלן בק מתקבלים בחיבוק.

מעוניינת לקבל הביתה את "זו הדרך"?

שלחו שם וכתובת אל: info@maki.org.il

המשלוח ללא תשלום.

תרומות לפקודת מק"י, ת"ד 26205, תל-אביב 61261,

יתקבלו בברכה.

יחד למען שלום וקידמה חברתית

גילוי דעת משותף של ארגוני שמאל מישראל ומהשטחים הכבושים.

זוהי הזדמנות להציג בפני קבוצות שונות בישראל את המצוקות של האזרחים הערבים ואת העוולות שנגרמו להם. "אנו מזהירים מפני ניסיונותיה המוכרים של ממשלת הכיבוש להתחמק מהמשברים, מהמצוקות הפנימיות שלה, ומהלחץ של גלי המחאה, באמצעות פוליטיקה של פחד המצביעה על איום חיצוני" – נכתב. אין זו אזהרה בעלמא, כפי שמוכיח סבב ההסלמה בעזה ובדרום, שהשתלט, משך מספר ימים, על תשומת הלב הציבורית.

גילוי הדעת נחתם בהכרה בזכותו של העם הפלסטיני לעשות שימוש בכל צורות ההתנגדות הלגיטימיות, לפי הנורמות הבינלאומיות, למען הגשמת זכותו להגדרה עצמית לאומית. כמו כן, בהקשר זה, שב ומדגיש גילוי הדעת את חשיבות המאבק העממי המשותף של פלסטינים וישראלים.

מאות אנשי רוח חתמו על

עצומת תמיכה במדינה פלסטינית

מאות אנשי רוח חתמו על עצומה, שיזמו הבמאי יהושע סובול והמשורר מוחמד עלי טהה, המצהירה על תמיכה בהכרת האו"ם במדינה פלסטינית ב-20 בספטמבר.

בין החותמים: הסופר סמי מיכאל, השחקן איתי טיראן, הבמאי סיני פתר, הזמר שמוליק קראוס, השחקנית ליאורה ריבלין, פרופ' זאב שטרנהל, פרופ' אברהם עוז, המחזאית ענת גוב, הבמאי פרופ' ג'אד נאמן, השחקנית סלווה נקארה, ומאות אחרים.

בעצומה נכתב, כי "הקמת מדינה פלסטינית בגבולות '67, שתחיה בשלום עם ישראל, היא אינטרס חיוני, ישראלי ופלסטיני כאחד. כל מדינות ערב ורוב מדינות העולם תומכות בפתרון זה לסכסוך".

"על פי החלטות הפסגה הערבית בביירות ב-2002, כל מדינות ערב ו-60 מדינות מוסלמיות יכירו במדינת ישראל ויכוננו איתה יחסים דיפלומטיים, אם ישראל תכיר בגבולות '67 כגבולות שלום צודק, כולל ובר-קיימא בינה לבין המדינה הפלסטינית שתקום. גבולות אלה יזכו בהכרה מצד האו"ם ומדינות העולם ולערובות בינלאומיות".

לדברי שני יוזמי העצומה, תנועות המחאה העממיות שהתעוררו לאחרונה במדינות ערב ובישראל מבטאות את מיטב השאיפות לנורמליזציה של החיים באזור. זו שאיפה לחיים בשלום, שיבטיח את מימוש האינטרסים הקיומיים של אזרחי ישראל והמדינה הפלסטינית, ויאפשר שגשוג כלכלי וקידום צדק חברתי לכל עמי האזור. בסיום העצומה נכתב:

"מכל הטעמים האלה, אנו החתומים מטה מקדמים בברכה הקמת מדינה פלסטינית בגבולות '67, כולל ירושלים המזרחית, וקוראים להנהגתה ולהנהגה הישראלית לחדש מיד, עם כינון המדינה הפלסטינית, את המשא ומתן לסיום הסכסוך, על בסיס החלטות האו"ם והלגיטימציה הבינלאומית להסדר שלום בר-קיימא בין שתי המדינות".

תמיכה במחאה החברתית בישראל, וקריאה לקשור בינה לבין המאבק למען שלום ישראלי-פלסטיני, עומדות במרכזו של גילוי דעת, שפורסם ב-2 בספטמבר. על גילוי הדעת חתומים ארגוני שמאל מישראל, וביניהם מק"י וחד"ש, וכן ארגוני שמאל מהשטחים הכבושים, וביניהם מפלגת העם הפלסטינית והחזית הדמוקרטית לשחרור פלסטין.

עוד חתומים על גילוי הדעת: תנועת נשים דמוקרטיות בישראל (תנדי"), תנועת תראבוט, המרכז לאינפורמציה אלטרנטיבית, איחוד אגודות החקלאים הפלסטיניים, איגוד ועדי הנשים הפלסטיניות העובדות ואיגודים מקצועיים.

"תנועות המחאה ורוחות השינוי המנשבות בקרב העמים הערביים, עוררו התלהבות בקרב שוחרי חופש בעולם, שאימצו לליבם את מודל המחאה העממית. תנועות אלו השפיעו גם על קבוצות שונות בישראל, הן בקרב היהודים והן בקרב הפלסטינים, ותרמו תרומה חשובה להתעוררות תנועת מחאה חברתית עממית בתוך ישראל, למען צדק חברתי", נכתב בגילוי הדעת.

גילוי הדעת ממשיך ואומר, שהשגת שלום צודק והוגן היא חיונית לעמי האזור, ויכולה לסייע בקידום המאבקים החברתיים. לכן, עולה הקריאה למאבק משותף ישראלי-פלסטיני, במטרה לשחרר את עמי האזור מההגמוניה האימפריאליסטית, ולכלום את הכיבוש והתוקפנות הצבאית של ישראל, שהם פרי האידיאולוגיה הציונית של קברניטיה.

הארגונים החתומים על המסמך הודיעו על תמיכתם בפנייה הפלסטינית בספטמבר הקרוב לאו"ם, במטרה להשיג הכרה במדינה פלסטינית בגבולות ה-4 ביוני 1967 ובירתה ירושלים המזרחית, עם חברות מלאה באו"ם.

מהלך מדיני זה יחזק את המאמצים לסיום הכיבוש, ויקדם את פתרון בעיית הפליטים הפלסטינים בהתאם להחלטות האו"ם. הוא אינו עומד בסתירה לזכותם של הפלסטינים להמשיך להתנגד לכיבוש גם בדרכים אחרות.

בהקשר זה, מדגיש גילוי הדעת כי אש"ף הינו הנציג היחיד והלגיטימי של העם הפלסטיני, השואב את הלגיטימציה שלו הן מהעם הפלסטיני במולדת ובגלות, והן מהכרה שקיבל מארגונים בינלאומיים (למשל, האו"ם).

עוד נכתב בגילוי הדעת, כי הפנייה של הפלסטינים לאו"ם אינה מהווה איום על ישראל, חרף מאמציה הרבים של ממשלת ישראל לתאר צעד זה בעיני העם בישראל כתור "הכרזת מלחמה" או פגיעה בלגיטימציה של קיומה.

גילוי הדעת ממשיך וקובע כי "אחת הסיבות העיקריות למשבר החברתי והכלכלי בישראל, בנוסף למדיניות הכלכלית הקפיטליסטית, היא המשך הכיבוש ותקציבי הביטחון המופרזים, אותם מנסים להצדיק בעזרת הצורך להגן על ביטחון ההתנחלויות ועל גבולות המדינה". לפיכך, סיום הכיבוש וכינון שלום הוגן וצודק, הם חיוניים לחיים בשלום וברוחה, של שני העמים.

גילוי הדעת מברך על השתתפותה והשתלבותה של האוכלוסייה הערבית בישראל במחאה החברתית, ומבהיר כי

מדוע הייתי אחד ממיליון

מאת נדאל עותמאן

לפני זמן לא רב, בזמן חופשת עיד אל-פיטר, היה לי מרווח נשימה לעצור לרגע, ולחשוב על הדברים. בהיעדר לחץ של עבודה, בין משימה אחת לאחרת, בין ריצה מעיר אחת לשנייה, יכולתי לבחון את התקופה האחרונה, של המחאה החברתית, בראש שקט.

הייתי רוצה לשתף בחוויה אישית, שחוויתי עם שתי הבנות התאומות שלי, דרכה התחזקה אצלי המחשבה שהעתיד שלהן בעולם הזה תלוי, בין היתר, בהפגנת המיליון. בעצם, לא רק בהפגנת, אלא בכל המאבק למען צדק חברתי.

הבנות התאומות שלי, בנות ארבע, הן חכמות, יפות, מלאות חיים ותקווה, ומפעם לפעם אף מתלוות אלי לפעילויות מחאה והפגנות. בדרך כלל, הן מצטרפות אלי למחאות נגד הכיבוש ולמען שלום. לא מזמן, היו אלה הפגנות תמיכה בעם המצרי, שעושה גם הוא מהפכה משלו.

בשנה שעברה, הגשתי עתירה מינהלית, במסגרת פעילות התנדבותית שלי כעורך דין, בשם מספר זוגות צעירים מהעיר טמרה, נגד מנהל מקרקעי ישראל. העתירה הוגשה בעקבות פרסום מכרז לשיווק מגרשים לבנייה בתנאים מקפחים, לא הוגנים ומפלים.

בשלב ההכנות לעתירה, נאלצתי לבלות לילות רבים מחוץ לבית, להיפגש עם אותן משפחות אשר יזמו את העתירה, וגם עם עורכי דין נוספים שהתגייסו למשימה.

באחד הלילות, לפני שיצאתי, ניגשה אליי בתי הבכורה דוניא (שהיא בכורה לא רק משום שנולדה שתי דקות לפני אחותה רובא, אלא בעיקר משום שהיא מתנהגת כפי שאחות גדולה ואחראית אמורה להתנהג), ושאלה אותי: "אבא, למה בשבוע האחרון אתה יוצא כל לילה ומאחר לחזור?"

חשבתי: איך אוכל להסביר לה על עניין כה מסובך, כמו צדק חלוקתי, שאפילו מבוגרים לא תמיד מצליחים להבין?

החלטתי לנסות ולספר לה את האמת, אבל בדרך שאולי תוכל להבין. אמרתי לה: "את יודעת למה הדוד שלך, שאדי, לא התחתן עד היום?" והיא ענתה כפי שעונה ילדה המקשיבה לשיחותיהם של המבוגרים: "כי אין לו בית לגור בו". ואז אמרתי לה, שאני יוצא בלילות משום שאני מנסה להשיג לדוד שלה קרקע, כדי שיוכל לבנות את ביתו. "אבא, גם אני רוצה קרקע ובית" – אמרה, והפתיעה אותי.

באותו הלילה, ידעתי שיש לי את אישורה של דוניא, ושאני יוצא למאבק הזה גם למען שתי בנותי ולמען עתידן.

כשהתחיל המאבק החברתי לפני כמה שבועות, היו מי שטענו אז שזה מאבקו של "מעמד הביניים". אולם כיום יותר ויותר אנשים מבינים, שמאבק זה הוא גם מאבקם של מחוסרי הדיור, של מי שלהם ולמשפחתם כלל אין קורת גג.

תמיד ידעתי, אולם היום אני בטוח יותר מתמיד, כי התקווה לעתיד משותף בארץ הזו היא שתנצח. גם ההווה של כיבוש, אפליה וגזענות, לא יכול להאפיל על העתיד הזה.

אותה שיחה, בתקופת החג, הבהירה לי עד כמה חשוב שאהיה אחד מהמיליון שיתייצבו בהפגנה. וקיוויתי אז, ולא התאכזבתי, שגם דוניא ורובא יהיו בהפגנה לצדי.

כיכר העיר שלנו

מאת לילך ובר

עבור הדור שלנו, דור שלא מורגל לקלוט מבלי לשדר, בולט הצורך להגדיר מחדש את כיכר העיר ולדרוש צדק. בחיפה, כיכר העיר נשללה מתושביה. קשרי ההון-שלטון בעיר, בה סגן ראש העיר הוא גם מנכ"ל הקניון הגדול בעיר, הכתיבו כריית מנהרה מתחת לכרמל, שמחברת בין קניוניה.

אולם במחאה האחרונה גילינו, שעל אפה וחמתה של מדיניות העירייה, אנחנו לומדים לזהות מחדש את כיכר העיר שלנו. ארבעה מאהלי מחאה קמו בחיפה, והצביעו על כיכרות העיר הנסתרות, אשר התעטפו במשך שנים בצמחים מטפסים, כמו היו ארמונה של היפיפייה הנמה: מאהל כרמל ברחבת האודיטוריום, בסמוך לסינמטק המקומי; מאהל הדר בגן בנימין, למרגלותיהם של התיאטרון העירוני וספריית פבזנר; מאהל ואדי ניסנאס, בכיכר אמיל חביבי, במורד הוואדי; ומאהל קריית אליעזר, ברחבת המרכז המסחרי.

יצאנו לכיכרות א-תחריר שלנו והתחלנו לשוחח על העיר. למדנו שיש אנשים שכמהים, כמונו, למחשבה מחודשת על החיים בה. שמנו לב, שלמרות מדיניות עקבית של הפרדה בין יהודים לערבים, אפשר לקיים תקשורת בלתי-אמצעית, מבלי למחוק את ההבדל ומתוך מחויבות לקיומנו המשותף.

יצרנו שינוי בתפיסת יחסי הכוח בין הממסד לבין הציבור, כשעמדנו על שלנו וצעדנו בהפגנה של 40,000 איש ואישה, מן הגדולות בהיסטוריה של חיפה, אם לא הגדולה שבהן. זאת למרות לחצי העירייה למנוע את קיום העצרת במושב הגרמנית, בתואנה כי השקיעה שם כסף רב בגינון.

קלטנו שעושים מאיתנו צחוק, כשמזמינים את נציגי המאהלים להשמיע את קולם בוועדת טרכטנברג, עוד בטרם יבטל חוק ההסדרים, אשר דורס למעשה את כל החקיקה החברתית עליה שוקדים נציגי הציבור שלנו בכנסת.

שירדנו שאנחנו רוצים לחיות במדינת רווחה. אמרו לנו שאנחנו חיים במדינת רווחה, אבל לא השתכנענו. ידענו שזו לא מדינת רווחה כבר כשיצאנו לרחוב. מחירי הדיור בחיפה נמוכים יחסית לתל-אביב, אולם האפשרות שלנו לעבוד ולהתפרנס בחיפה נמוכה לאין שיעור אף היא. הפער בין יוקר המחייה לבין הכרסום המורגש במשכורות ובתנאים הסוציאליים חורר לנו את הכיס, כמו בכל ישוב אחר בארץ.

נוכחנו כי הקו הירוק שריר וקיים, ורק קו העוני חוצה אותו. שלא באורח פלא, לא הגיעה שום נציגות מהשטחים הכבושים לדיוני מטה המאבק הארצי. עוד נוכחנו, ששותפינו להתקוממות עממית בלתי-אלימה הם הפלסטינים, ולא המתנחלים, החיים על חשבון כספי המסים שלנו. אנחנו נחושים לחיות במדינת רווחה, כזו שלא חיים בה על חשבון עם אחר, כזו שלא מבטלת את זכותו להגדרה עצמית.

בהפגנת המיליון ה**צפנו** את הרחוב, כדי להכין את הקרקע להכרזת המדינה הפלסטינית באו"ם. כדי לחיות במדינת רווחה שלא משחיתה את כספי המסים שלנו על עוד מלחמת ברירה מיותרת; מדינת רווחה שרואה בעין שווה את כל אזרחיה, מבלי להבחין על בסיס דת, גזע, מגדר או לאום.

צעדנו מכיכרות העיר, אותן כיכרות שיצרנו בעצם הנוכחות שלנו בהן בחודש וחצי האחרונים, והיינו חלק מציבור עצום, שתובע מנבחרי לייצג את האינטרס הרחב של העם, במקום את האינטרס הצר של בעלי ההון.

ניאו-ליברליזם במסווה של ממלכתיות

עד כמה רב המרחק מהצריך של בן גוריון ועד למגדלי אקירוב?

מאת דן יהב

מְשִׁיתִי מְלִים מְעוּכוֹת / אֵיתָן קֵלִינְסְקִי

עַל חוֹף יָמָה שֶׁל יָפוֹ
 גּוֹסְסִים בְּתִים קְרוּעִים
 תְּלוּשִׁים מְאֻדְמָה וּמְשֻׁמָּם.
 רִיקוּת גְּדוּלָה וְקִמְץ חַיִּים
 נוֹתְרוּ מְטָלִים בְּסִמְטָא מְרֻפָּטָה
 אַחַר רְעֵמֵי הַיּוֹם
 אַחַר רְעֵמֵי הַבּוֹלְדוּזְרִים
 שְׁלוּחֵי נְדָלָיִם
 מְגִיעֵי בֵּית כְּבִית עַד אֶפֶס מְקוֹם,
 שְׁמַעְכּוֹ אֵת כָּל הַמְּלִים
 מִכָּל חֲמֻשַׁת הַחֲמָשִׁים.

וּמָה שְׁנוֹתֵר לִי
 לְנִסּוֹת לְמִשׁוֹת מֵיַם הַחֲרָבוֹת
 פְּרוּרֵי מְלִים מְעוּכוֹת
 שְׂיָדְעוּ פֶּעַם יָמִים יָפִים כְּחִיק חֲמֻשַׁת הַחֲמָשִׁים
 טָרָם יָרְדוּ אֲלֵינוּ כְּרִישֵׁי נְדָלָיִם עִם פְּרוֹת מֵהַבָּשָׂן
 עֲמוּסֵי צַוִּי פְּנוּי מֵהַחַיִּים בְּכִתִּים נוֹשָׁמִים
 בּוֹצְעֵי בְּצַע וְחֲמוּשֵׁי בּוֹלְדוּזְרִים
 לְמַעוֹף אֵת כָּל הַמְּלִים מִכָּל חֲמֻשַׁת הַחֲמָשִׁים
 לְמַעוֹף אֵת כָּל הַחַיִּים בְּכִתִּים קְרוּעִים מְאֻלוּהִים
 בְּחוֹף יָמָה שֶׁל הָעִיר תֵּל אָבִיב יָפוֹ.

תנועת המחאה החברתית, שהוציאה מאות אלפי אזרחים לרחובות הערים, טרם העלתה על סדר יומה, במקום מרכזי מספיק, את נושא מצוקת הדיור הקשה באוכלוסייה הערבית. בקרב הציבור הערבי ישנם אלפים המתמודדים עם צווי פינוי מבתיים, בהם הם חיים כבר עשרות שנים.

רון חולדאי, כראש עיריית תל-אביב-יפו, אינו יכול לחמוק מאחריותו הישירה לצורת הבנייה בעיר, המתאפיינת במגדלי יוקרה, המתאימים לכיסו רק של פלח צר של האוכלוסייה, ללא פתרונות לזוגות צעירים או למשפחות מרובות ילדים.

ראש העיר שילב ידיו עם יזמי נדל"ן, ויחד הם פועלים לנקד את תל-אביב ואת יפו במפלצות בטון, אשר יגרדו לא רק שחקים, כי אם גם סכומי עתק. אישורי הבנייה, שנתן ראש העיר לכרישי הנדל"ן, יפגעו בנזף ובאוויר של התושבים, ולדחיקת רגליהם מהעיר, ההופכת לעיר לעשירים בלבד.

תנועת המחאה החברתית חייבת לחבק את תושביה הערבים של יפו, המתמודדים עם צווי פינוי מהחיים, עם צווי פינוי מבתיים. בימים אלו קיבלו תושבים ערבים בשכונת גבעת עלייה, אשר שילמו עשרות שנים שכר דירה לעמידר וארנונה לעירייה, צווי פינוי מבתיים.

צווי הפינוי כתובים בשפה עברית – שמילותיה מעוכות, מבוישות ומובסות, עת פקיד העירייה, בליווי איש משטרה, מניח את הצווים על מפתני הבתים המיועדים להריסה.

א"ק

אמיר בן פורת, בספרו החדש "כיצד נעשתה ישראל קפיטליסטית?" (הוצאת פרדס, 2011), קובע נחרצות, כי "ישראל מעולם לא הייתה מדינה סוציאליסטית". הספר סוקר את ההיסטוריה של הפערים החברתיים מאז ימי המנדט, ועד ל"מהפכת האוהלים", שסיימה: "העם דורש צדק חברתי".

אמיר בן פורת פרסם בעבר כמה ספרים, העוסקים בסוציולוגיה של הספורט (ובניהם: "הו, איזה מלחמה מענגת!", גם הוא בהוצאת פרדס, וכן – "כדורגל ולאומיות", בהוצאת רסלינג), בהם חשף, כיצד מספורט חובבני, עממי וצנוע, הפך הכדורגל למקצוענות שלצדה שכר נאה.

בספר הנוכחי, מסביר בן פורת מדוע אין מקום לנוסטלגיה לתקופה בה הייתה ישראל כאילו מדינה שוויונית. ישראל הייתה מאז ומעולם מדינה קפיטליסטית, וההבדל היחיד הוא, שכיום אבדה הבושה והעשירים מנופפים בעושרם.

אחת העבודות המחקריות המקיפות והבסיסיות בנושאי הסתירה ואי-השוויון בין סוציאליזם ללאומיות הוא ספרו של פרופסור זאב שטרנהל – "בנין אומה או תיקון חברה?" (הוצאת עם עובד, 1995).

בספר זה הדגיש שטרנהל, כי ראשי "הציונות הסוציאליסטית" ויתרו כבר בשלב מוקדם על מימושה של המטרה החברתית. מבחינתם, התביעה לשוויון הייתה מס שפתיים למיתוס מגייס וגם אליבי נוח לפרקטיקה קפיטליסטית. וכך הסיימה של "סוציאליזם קונסטרוקטיבי" שימשה עלה תאנה למדיניות נישול וכיבוש קרקע ועבודה.

בן פורת ממשיך באותו קו מחשבה, כאשר הוא מוצא את מקורות הקפיטליזם הישראלי כבר בדפוסי המשטר המנדטורי. פלשתינה המנדטורית הייתה "מושבת כתר" והתקיים בה משטר קולוניאלי.

כבר בשנות החמישים יישמו ראשי הממסד הישראלי את עצותיהם של מומחים קפיטליסטים מבחוץ, שדגלו בכלכלת ה"שוק החופשי". בקואליציות הממשלתיות, היו דרך קבע מפלגות בורגניות מוצהרות, כגון הציונים הכלליים והמפלגה הפרוגרסיבית, שדרשו, וגם קיבלו, עדיפות לשכבות האמידות, וכן מנעו פיקוח על המחירים.

לאחר המהפך הפוליטי של שנת 1977, המשיך הליכוד במדיניות הכלכלית של מפא"י-העבודה, וקידם בכל כוחו את הכלכלה הניאו-ליברלית. עוד מציינ בן פורת, כי חיסול ההסתדרות כארגון חברת-תרבותי בידי חיים רמון האיץ את תהליכי הפרטה וריכוז ההון במשק הישראלי.

בן פורת, בנתחו את הכלכלה והחברה בישראל בשנים האחרונות, מצביע על תופעת "קדחת ההון", המעודדת את ההפרטה הגוברת של השירותים הציבוריים ואת הגידול בפערים הכלכליים. לכך הוא מוסיף את המלחמות התכופות, אובדן ההגמוניה של "מפלגות הפועלים", כיבוש השטחים והעסקת פועלים פלסטינים חסרי זכויות.

מסקנתו היא - המשק הישראלי הוא משק נצלני מובהק, שהפנה עורף אפילו ל"סוציאליזם המדומיין".

לכל אחת מגיע לחיות במדינה עצמאית

"לא יעזרו לך האיומים, וגם לא הניסיונות לסכסך, הפצת השקרים, המעקבים של חוקרים פרטיים והגשת תביעות מגוחכות בבית המשפט. נשיג זכויות גם לעובדי חיפה כימיקלים צפון, וגם לחיפה כימיקלים דרום" – אמר אלבוז. כוחות משטרה ויס"מ מנעו אומנם את כניסת המפגינים, אך במפגש בין ראשי שני הוועדים סוכם על תמיכה שקטה בשביתה מצד הוועד בדרום, ועל המשך שיתוף פעולה.

האוניברסיטאות יגנו על עובדי הניקיון

הנהלת ועד ראשי האוניברסיטאות הודיעה (31.8) על הקמת ועדה שמטרתה לגבש קריטריונים להעסקת עובדי ניקיון בקמפוסים, ובכלל זה – קביעת תנאי השכר, שעות העבודה והתנאים הסוציאליים.

הגדה השמאלית

אחד העם 70, ת"א

ביום ב', 12.9, בשעה 19:30, פאנל בנושא:

**המאבק למען צדק חברתי:
מה הושג, מה לא הושג, ומה לעשות?**

בהשתתפות:

ח"כ ד"ר דב חנין (חד"ש)

עאידה תומא-סלימאן, עורכת היומון "אלאתיחאד"
פרופ' יוסי יונה, ראש הצוות החלופי לוועדת טרכטנברג

מק"י וחד"ש – תל-אביב

מזמינות לסדרת הרצאות, שיתקיימו במועדון הגדה השמאלית, אחד העם 70, תל-אביב, בימי ג', בשעה 19:30.

**איך לשנות את העולם?
כלים לפעילי מהפכה**

20 בספטמבר – הרצאה ראשונה:

פעולות לגאליות וסמי-לגאליות

ח"כ לשעבר תמר גוז'נסקי (חד"ש)

27 בספטמבר – הרצאה שנייה:

Mass Line

פוליטיקת המונים שמאלית בישראל

ח"כ ד"ר דב חנין (חד"ש)

4 באוקטובר – הרצאה שלישית:

כלים מעשיים למהפכה

רג'א זעאתרה ואלון-לי גרין

לפרטים: 054-6634443, maki.org.il, hadash.org.il

פעילות שלום משני צדי הקו הירוק, וביניהן פעילות רבות מתנועת נשים דמוקרטיות בישראל (תנד"י), ממשיכות בהכנות לקראת ההפגנה המשותפת של נשים פלסטיניות וישראליות, עליה הוחלט בפגישה שהתקיימה לאחרונה.

ההפגנה, שתתקיים בשבת, ה-17 בספטמבר, בשעה 11:00 במחסום קלנדיה, נועדה לקדם הכרה במדינה פלסטינית עצמאית, בקווי ה-4 ביוני '67, ולקרוא לקבלתה כחברה מלאה באו"ם.

פרטים נוספים על הקמפיין וההפגנה ניתן לקרוא בבלוג שפתחו הפעילות (www.2states.org.il/independent). להסעות ניתן להירשם בטלפון 050-5200791.

ביה"ד לעבודה נגד התפטרות המתמחים

כמה שעות אחרי שמכתבי ההתפטרות של כ-700 רופאים, מרביתם מתמחים, נכנסו לתוקפם (4.9), פסק בית הדין הארצי לעבודה לטובת המדינה וקבע, כי ההתפטרות של המתמחים היא קולקטיבית ומהווה "צעד ארגוני בלתי חוקי", ולכן מכתבי ההתפטרות שלהם חסרי תוקף ובטלים.

ח"כ דב חנין (חד"ש) גינה בחריפות את ההחלטה, ואמר כי "זכותו של אדם שלא לעבוד במקום עבודה שמנצל אותו היא זכות יסודית. כדי לדכא את מאבק הרופאים, הממשלה שוללת אפילו זכויות וחירויות אזרחיות בסיסיות".

חנין הביע את ביטחונו, כי כשם שהמאבק החברתי הגדול לא התכופף ולא הוכנע באמצעות ספינים ותרגילים פוליטיים, גם את מאבק הרופאים להגנת הרפואה הציבורית בישראל לא ישברו באמצעות צעדים משפטיים.

עובדי חיפה כימיקלים הפגינו בדימונה

קרוב למאה מעובדי חיפה כימיקלים צפון, השובתים מאז האחד במאי, קיימו הפגנה (29.8), יחד עם פעילי מאבק האוהלים, בכניסה למפעל חיפה כימיקלים דרום, שליד דימונה. הם קראו לעובדי המפעל הדרומי להצטרף לשביתה. יו"ר ועד עובדי חיפה כימיקלים צפון, **אלי אלבוז**, נאם בהפגנה, וביקש להעביר מסר למנכ"ל החברה, נדב שחר.

מכון אמיל תומא

ללימודים פלסטיניים וישראלים

לוחמי הגיטאות 27, חיפה

בשבת, 10 בספטמבר, מהשעה 10:30, יום עיון בנושא:

ספטמבר ועתיד

השאלה הפלסטינית

בהשתתפות: עמירה הס, ח"כ לשעבר עסאם מח'ול, ד"ר אפרים דויד, ד"ר ע'סאן אל ח'טיב, דני רובינשטיין, וליד פאהום, זאהי כרכבי, ד"ר ח'ליל נח'לה, עפאף ע'טאשה.

לתכנית מפורטת ולפרטים נוספים: 052-5787387